

Referat

Møte nr 2/2011 i Avlsrådet for sau

Tid: Torsdag 20. oktober kl 08.30 – 15.30

Sted: Quality Airport Hotel Gardermoen

Deltakere: Bjørn Høyland, leder
Roar Berglund, region Nord
Kent Berg, region Midt
Audun Nedrebø, region Vest
Sven Reiersen, region Øst
Finn Avdem, Nortura
Gunnar Klemetsdal, IHA/UMB

Thor Blichfeldt, avlssjef i NSG

Forfall: Ida Olsen, KLF

Observatører: Inger-Johanne Holme, avlsforsker
Inger Anne Boman, avlsforsker
Sigbjørn Eikje, avlsforsker
Anne Grete Stabekk, regionkonsulent Øst
Kjell Steinar Løland, regionkonsulent Vest
Stig-Runar Størdal, regionkonsulent Midt
Frank Simensen, regionkonsulent Nord

Saksbehandler
og referent: Thor Blichfeldt

Sakliste

Sak 24/2011	Godkjenning av innkalling og sakliste.....	3
Sak 25/2011	Godkjenning av referat fra avlsrådsmøtet 21.-22. 06.11	3
Sak 26/2011	Offisiell indeks for sjeviovværer.....	3
Sak 27/2011	Vektlegging av delindeksene for "kjøttsau"	3
Sak 28/2011	Organisjonsmessig gjennomgang av avlsarbeidet på sau	4
Sak 29/2011	Regelverket for avlssesongen 2011/12	5
	Regler for væreringer og væreholdslag fra avlssesongen 2011/12.....	5
Sak 30/2011	Antall innsatte prøveværer per seminfar	5
	Dispensasjonssøknad for tilskudd for 3-4 spæl prøveværer	6
Sak 31/2011	Kåring	6
	Kåringstypene og regelverket	6
	Statistikk for kåringene 2011.....	7
	Vurdering av ullkvalitet.....	7
	Opplæring av kåringsdommerne.....	8
Sak 32/2011	Seminværene 2011	8
Sak 33/2011	Seminprisene 2011	8
Sak 34/2011	Seminkravet 2011	9
Sak 35/2011	Kravet om maks 2000 søyer i smittegruppa	9
Sak 36/2011	Indekskjøringene 2012	10
Sak 37/2011	Gentesting 2011	10
Sak 38/2011	Indeksberegningene 2011	10
Sak 39/2011	Saker som det må jobbes videre med	10
	"Kjøttsauavlen"	10
	Medlemskontrakt mellom væreringen og det enkelte medlemmet.....	10
	Standard salgskontrakt mellom væreringer og kjøper	10
	Eierskap til avlsmaterialet ved eksport	11
Sak 40/2011	Eventuelt.....	11

Sak 24/2011 Godkjenning av innkalling og sakliste

Saklista inneholder først og fremst sakene som vi ikke fikk gjort ferdig på møtet i juni. Sakene på møtet nå i oktober må behandles med følgende i bakhodet:

- Vi er kommet langt inn i avlssesongen 2011/12. Kåringene er over, og prøveværsinntaket er avgjort i mange av ringene. Gjør vi vedtak som "forstyrrer" det som allerede er gjort, vil det skape støy i systemet.
- Styret i NSG har bestemt at vi skal ha en bred organisasjonsmessig behandling av avlsarbeidet på sau. Vi må vente til denne behandlingen er avsluttet, forhåpentligvis innen utgangen av mai 2012, før vi gjør vedtak i saker som vil bli tatt opp i organisasjonen.
- Enkelte av sakene på dagens sakliste ønsker ringene og avlsutvalgene å behandle og uttale seg om. Sakspapirene foreligger kun 3 dager før møtet holdes. Er det saker der vi ikke føler at vi har tilstrekkelig forankring for våre vedtak, må vi utsette endelig vedtak til juni 2012.

Vedtak:

Innkalling og sakliste godkjennes.

Sak 25/2011 Godkjenning av referat fra avlsrådsmøtet 21.-22. 06.11

Referatet kan lastes ned fra Internett:
www.nsg.no > Sau > Sauavl > Avlsrådet

Etter offentliggjøringen ble vi gjort oppmerksom på en feil som har hengt med både i saksforberedelsen og referatet. Dette gjelder antall avkom i slaktegruppa for sjeviot høsten 2011. I referatet står det 10 slakt, men det korrekte skal være 15 slakt (Sak 11.5/2011). Opprettingen settes opp som egen sak på dette møtet for å gjøre det tydeligere hva som er korrekt.

Vi har etter møtet i juni også hatt en e-postrunde på vektleggingen av egenskapene i K-indeksen og gjort endringer i forhold til vedtaket i juni (Sak 10.5/2011 og 10.6/2011). Settes opp som egen sak i dette møtet.

Vedtak:

Det framlagte referatet godkjennes.

Sak 26/2011 Offisiell indeks for sjeviotværer

Vedtak:

Sjeviotværer født 2010 (og 2011) skal ha 15 slaktede avkom for å få offisiell indeks.

Sak 27/2011 Vektlegging av delindeksene for "kjøttsau"

I Sak 2011/10.5 og Sak 2011/10.6 fastsatte vi vektleggingen av delindeksene for "kjøttsau".

Ved beregning av "Kjøttsau-indeks" fra S1 og utover ble det klart at NKS-værene fikk de høyeste K-indeksene, delvis fordi lammetallet er mye høyere og morsevnen bedre.

Skal vi lykkes med kjøttsauavl må vi reindyrke avlsmålet som en farrase som skal brukes i krysningsavl med NKS morsøyer. Vi lagde derfor alternative vektlegginger som ble sendt ut til vurdering i Avlsrådet (Notat datert 27. august).

Forslagene var:

Kjøttsau	O	K-A	K-B	K-C
Slaktevekt	20 %	35 %	40 %	45 %
Slakteklasse	23 %	25 %	30 %	25 %
Fettgruppe	12 %	20 %	20 %	25 %
Morsevne-vår	8 %	5 %	2 %	2 %
Morsevne-slakt	25 %	5 %	3 %	3 %
Lammetall	12 %	10 %	5 %	0 %

Flertallet av avlsrådets medlemmer samlet seg om alternativ K-C. Dette alternativet er brukt ved beregning av K-indeksen denne høsten.

Vedtak:

Kjøttsau (rasene Texel, Nor-X og Charollais) skal ha følgende vektlegging av delindeksene i samleindeksen (K-indeksen) i 2011.

Kjøttsau	2010	2011
Slaktevekt	35 %	45 %
Slakteklasse	25 %	25 %
Fettgruppe	20 %	25 %
Morsevne-vår	5 %	2 %
Morsevne-slakt	5 %	3 %
Lammetall	10 %	0 %

Sak 28/2011 Organisasjonsmessig gjennomgang av avlsarbeidet på sau

Representantskapet behandlet avlsarbeidet på sau dagen før Avlsrådsmøtet. Som forberedelse til representantskapsmøtet hadde Avlssjefen utarbeidet et notat med aktuelle problemstillinger og budsjettet for avl og semin på sau 2012. Dette var distribuert avlsrådets medlemmer.

Det foreløpige budsjettet for 2012 viser et underskudd på kr 550.000,-.

Regnskapet 2011 vil gi mer nøyaktig informasjon om inntekter og kostnader, slik at budsjettet for 2012 kan justeres i samsvar med dette. Omkring nyttår vil vi vite hvor mye vi får i tilskudd fra LMD og fra Omsetningsrådet.

Kortsiktig vil budsjettet i 2012 kunne balanseres gjennom innsparing på området "Avlsforskere", da Inger Anne og Sigbjørn vil ha fødselspermisjon i 2012.

Vi må også summere opp hva som kom ut av diskusjonen i representantskapet, og legge en plan for den videre behandlingen i organisasjonen.

Elementer som skal opp til organisasjonsmessig høring, må tas opp på neste avlsrådsmøte.

Vedtak:

Det foreløpige budsjettet tas til orientering. Den organisasjonsmessige høringen om avl på sau drøftes på neste avlsrådsmøte. Høringen gjennomføres høsten 2012 med påfølgende vedtak på Landsmøte mars 2013.

Sak 29/2011 Regelverket for avlssesongen 2011/12

Regler for væreringer og væreholdslag fra avlssesongen 2011/12

Se vedlagte utkast datert 16. oktober 2011. Regelverket er i hovedtrekk det samme som har vært gjeldende hittil.

Vedtak:

Det framlagte forslaget til regler for væreringer og væreholdslag godkjennes som gjeldende regelverk fra og med avlssesongen 2011/12 med de endringer som framkom i møtet.

Sak 30/2011 Antall innsatte prøveværer per seminfar

Se sak 14/2011.

Til avlsrådsmøtet i juni fremmet jeg forslag om at

- Ringer/avdelinger som gransker 5-10 værer, bare skulle få sette inn 1 sønn per seminfar
- En avdeling (smittegruppe) må granske minst 5 værer, men behøver ikke lenger bestå av 3 besetninger. Som følge av dette vil besetninger som gransker i egen flokk få egen innsettskvote hvis de gransker minst 5 værer.

Avlsrådet utsatte vedtaket om:

- Antall besetninger i avdelingen som kreves for å få en egen innsettskvote per seminfar (3 besetninger som i dag, eller ned til 1 besetning som gransker i egen flokk)
- Begrensningen i antall innsatte per seminfar avhengig av totalt antall innsatte prøveværer i avdelingen

Hvilket forhold det skal være mellom ringen og besetninger som gransker i egen flokk, vil bli et tema i den organisasjonsmessige behandlingen denne vinteren.

Et vedtak om reduksjon i innsett per seminfar i de små avdelingene er ikke egnet for organisasjonsmessig behandling, men bør avgjøres av Avlsrådet.

NKS

Innen NKS har vi minst 20 nye værer å velge blant, og det burde da være mulig å spre et innsett på 10 værer på like mange fedre.

Spæl

Innen spæl tar vi inn 8-10 nye værer i året. Her vil det være vanskelig å begrense innsett til 1 sønn per far hvis ringen setter inn 10 prøveværer der de fleste har seminfar. Noen av ringene har tradisjonelt bidratt med flere seminværer, og da er begrensningen per seminfar spesielt krevende hvis ringen ikke skal kjøpe tilbake doser fra egne værer.

Sjeviot

Innen sjeviot har vi vanligvis to nye norske seminværer per år. Skal det ha noen hensikt å bruke mange semindoser, må det være mulig å sette på i alle fall to sønner etter hver av dem.

Pelssau og kjøttsau

Skal vi ha noen begrensning i antall prøveværer per seminfar her?

Avlsrådets behandling av saken

Avlsjefens betraktninger fikk stort sett oppslutning. Roar Berglund tok dissens på vedtaket for NKS, og ønsket at også de minste ringene/avdelingene skulle kunne sette inn 2 sønner per far med rett til tilskudd.

Vedtak:

Høsten 2012 gjelder følgende begrensninger i innsett av prøveværer etter en *seminfar* for at ringen/avdelingen skal få granskingstilskudd til væren

Rase	Antall prøveværer i ringen/avdelingen		
	5 – 10	11 – 20	21 og flere
NKS	1 per far	2 per far	3 per far
Spælsau	2 per far	2 per far	3 per far
Sjeviot	2 per far	2 per far	3 per far

Pelssau og Kjøttsau gis ikke granskingstilskudd, og har derfor heller ingen begrensninger i innsett per seminfar.

Dispensasjonssøknad for tilskudd for 3-4 spæl prøveværer

Det er behov for å avkomsgranske flere spælværer, ikke minst i region vest.

Det har hersket noe usikkerhet i region vest om hvor mange prøveværer som ringen/avdelingen må granske, da enkelte har trodd at forsøket med avdelinger ned til 3 værer fortsatt gjaldt.

Regionkonsulenten i vest fremmet dispensasjonssøknader på vegne av to spælavdelinger i regionen slik at de nystartede avdelingene kan få tilskudd. Avdelingene som søker om dispensasjon fra kravet om minst 5 prøveværer, er inneforstått med at andre krav som fordeling på seminfedre, O-indeks ved innsett og antall slaktede avkom i avkomsgruppa gjelder for dem.

Vedtak:

- Ring 168 / avdeling 5 Gloppen gis dispensasjon for å granske 4 seminværer med rett til tilskudd i avlssesongen 2011/12.
- Ring 127 Haugaland / avdeling 3 Øverland gis dispensasjon for å granske 3 prøveværer med rett til tilskudd i avlssesongen 2010/11 og 2011/12. Fra og med avlssesongen 2012/13 må avdelingen oppfylle kravet om 5 prøveværer.

Sak 31/2011 Kåring**Kåringstypene og regelverket**

I samarbeid med raselagene fikk vi på plass regelverket for følgende 8 kåringstyper.

- 1 O-kåring (de generelle reglene)
- 2 Pelssaukåring
- 3 Kjøttkåring
- 4 Farga spæl
- 5 Gammelnorsk spæl
- 6 Suffolk
- 7 Blæset sau
- 8 Fuglestadbrokete sau

Regelverket kan lastes ned fra Internett:
www.nsg.no > Sau > Kåring

Avlssjefen har fått fullmakt av Avlsrådet til å utforme regelverket for andre kåringer enn O-kåring, og kåringsreglene er dermed godkjent av NSG.

Vedtak:

Avlsrådet tar regelverket til orientering.

Statistikk for kåringene 2011

Foreløpig kåringsstatistikk ble lagt fram. Oppdatert statistikk finnes på Internett: www.saueavl.nsg.no > Kåringsstatistikk

Et utdrag av den foreløpige statistikken over vrakingsårsaker for landet og for Sogn og Fjordane er vist nedenfor.

Vrakingsårsak	Sogn og Fjordane			Landet		
	Antall	% av vraka	% av bedømte	Antall	% av vraka	% av bedømte
Dyrehår	56	49,1	6,7	128	9,1	1,4
Svarte hår	7	6,1	0,8	68	4,9	0,8
Marg	13	11,4	1,6	290	20,7	3,2
Grov ull		0,0	0,0	30	2,1	0,3
Glissen ull		0,0	0,0	33	2,4	0,4
Filta ull	2	1,8	0,2	133	9,5	1,5
Kort ull		0,0	0,0	26	1,9	0,3
Utypisk ull	1	0,9	0,1	73	5,2	0,8
Ullmengde		0,0	0,0	2	0,1	0,0
Totalt	114	100,0	13,7	1401	100,0	15,5

Vi ser at Sogn og Fjordane vraker mer pga dyrehår enn landet som helhet, men de vraker færre pga marg. Det samme så vi i 2010. Det er ingen grunn til å tro at Sogn og Fjordane har mer dyrehår enn resten av landet. Det er vel ikke sikkert de har mindre marg, heller. Det er antakelig dommerne i Sogn og Fjordane som gir den største forskjellen i vrakingsårsaker sammenlignet med resten av landet, ikke forskjeller i sauematerialet.

Vedtak:

Informasjonen om vrakingsårsaker i landet og i Sogn og Fjordane tas til orientering. Ull settes opp som tema på neste møte i Avlsrådet.

Vurdering av ullkvalitet

Det er som vanlig vurdering av ull som skaper den største debatten i forbindelse med kåring.

Sirak og dyrehår

"Alarmen" gikk etter noen få kåringssjå i Sogn og Fjordane. En stor andel av sønnene til Sirak ble vraket på grunn av dyrehår. I samråd med Avlsrådets leder sendte Avlssjefen ut en oppfordring om å være spesielt oppmerksom på dyrehår hos sønnene til Sirak. Men vi gjorde ikke som noen ønsket, å avvise alle sønner etter Sirak uavhengig av bedømming.

Kjøttsau og ullengde

Kjøttsau har kortere ull enn NKS. Dette gjelder spesielt Charollais. Ved O-kåring er kravet minst 7 cm for å kunne kåres, og minst 11 cm for å få 10 i ullkvalitet. Ved kjøttkåring er kravet 6 cm. Skal vi beholde dette kravet, skal det senkes, eller skal vi kunne kåre på dispensasjon hvis lengden er under 6 cm?

Lengden på ulla skal korrigeres til 145 dagers alder. Dommerinstruksen sier at vi skal korrigere med 0,5 cm i uka. Dette er mye for kjøttrasene, og gir et skikkelig fradrag hvis væren er født tidlig på året. Skal vi endre på korrigeringsfaktoren for kjøttsau?

Vedtak:

Saken utsettes til Avlsrådet tar en full gjennomgang av dømming av ullkvalitet ved kåring.

Opplæring av kåringsdommerne

Noen av kåringstypene fikk inkorporert rasestandarden og dommerveiledning. Ut over dette rakk vi ikke å få laget et opplæringsmateriell.

Utfordringen er:

- Hvordan kan vi sikre at kåringsdommerne behersker de fleste/alle kåringstypene?
- Hvordan skal vi få harmonisert dømmingen landet over?

Vedtak:

Saken utsettes.

Sak 32/2011 Seminværene 2011

Avlsrådets leder og avlssjefen hadde som vanlig fått fullmakt til å bestemme hvilke værer som skulle tas inn (sak 20.2/2011).

To værer ble vraket ved bedømmingen etter at de ankom seminestasjonen.

- En NKS-vær gikk ut pga dyrehår
- En spælvær gikk ut pga ullkvaliteten

Vedtak:

Avlsrådet sier seg fornøyd med årets seminværuttak.

Sak 33/2011 Seminprisene 2011

Prisene står bakerst i seminkatalogen.

Prisen for frakt av frossensæddunken ble økt fra 500 til 550 kr for å dekke de reelle kostnadene.

Indekstillegget for indeks over 130 ble økt fra 3,00 kr til 3,50 kr. Dette vil forhåpentligvis gi 100 000 kr i økte inntekter.

Ut over dette ble prisene ikke økt.

Vedtak:

Seminprisene tas til orientering.

Sak 34/2011 Seminkravet 2011

Vi vedtok i sak 2011/15 følgende seminkrav for paringssesongen 2011:

Sirkulering av prøveværene	Flokker som må inseminere	Minstekrav til seminbruk ¹⁾	Rasegruppe				
			NKS	Spæl-sau	Sjeviot	Pels-sau	Kjøtt-sau ²⁾
Tre flokker eller mer	Minst halvparten	Andel av søyene	7 %	5 %	3 %	3 %	7 %
		Antall sæddoser	30	25	20	20	30
To flokker	Begge	Andel av søyene	10 %	7 %	5 %	5 %	10 %
		Antall sæddoser	30	20	15	15	25
En flokk		Andel av søyene	15 %	10 %	7 %	7 %	15 %
		Antall sæddoser	30	15	10	10	20

1) Begge kravene, både seminprosenten og antall doser, må oppfylles.

2) Kravet til andel av søyene gjelder for søyer av kjøttssauraser, mens antall sæddoser er summen av NKS-doser og kjøttssau-doser.

Vedtak:

- a) Avlsrådet forventer at væreringene bruker tilstrekkelig med semin, i samsvar med vedtatte krav.
- b) Avlsledelsen må føre kontroll med at seminkravet oppfylles.
- c) Det kan bli aktuelt å sette inn reaksjoner / økonomiske sanksjoner overfor ringer som ikke overholder kravet.

Sak 35/2011 Kravet om maks 2000 søyer i smittegruppa

I sak 13/2011 vedtok vi blant annet:

- *222 Namdal og 241 Langøya må dele seg opp i 2 smittegrupper før avlssesongen 2011/12. De andre ringene som er over 2000 søyer totalt i smittegruppa, eller kommer over 2000 i løpet av høsten, får én sesong til å tilpasse seg.*

Regionkonsulentene orienterte om endringer i ringstrukturen i sin region.

Langøya har delt seg i to avdelinger, og Namdal vil antakelig tilpasse seg.

Vedtak:

Regionkonsulentene får i oppgave å følge med på at den enkelte ring/avdeling ikke har mer enn 2000 søyer (totalt, ikke bare innen rasen som er med i gransking). Dette gjelder spesielt de ringene som som har fått 1 år på å tilpasse seg. Regjonkonsulenten bør arbeide sammen med ringen om å finne gode løsninger på tilpasningen.

Sak 36/2011 Indekskjøringene 2012

Kjøreplanen ble drøftet, med gjennomgang av:

- Dato for første indekskjøring (S1)
- Dato for S2 og oppstart av kåringene
- Antall indekskjøringer fra vi tar inn årets slaktede lam (H1) og fram til vi avslutter årets indeksberegninger

Vedtak:

Avlssjefen får fullmakt til å fastsette kjøreplanen i samsvar med de signaler som ble gitt.

Sak 37/2011 Gentesting 2011

Gentestingen høsten 2011 ble gjennomgått, og det ble redegjort for testingsregimet innen rasene NKS, spælsau og kjøttsau.

Vedtak:

Informasjon om gentestingen 2011 tas til orientering.

Sak 38/2011 Indeksberegningene 2011

Avlssjefen orienterte om årets indeksberegninger og arbeidet med å komme over på nytt datauttrekk og nye indeksmodeller.

Vedtak:

Informasjonen tas til orientering.

Sak 39/2011 Saker som det må jobbes videre med

"Kjøttsauavlens"

Vi ble ikke helt ferdige med denne saken da vi behandlet den forrige gang (sak 9/2011).

- Hvilket fellesnavn skal vi bruke på dyra i rasengruppen (kjøttsau, farlinje osv)?
- Rasebetegnelse på NKS-dyr som kodes om til kjøttsau (Nor-X, NKS-farlinje osv)?
- Hva skal vi kalle samleindeksen for kjøttsauen (K-indeks osv)?

Vedtak:

Saken utsettes

Medlemskontrakt mellom væreringen og det enkelte medlemmet

Vedtak:

Avlssjefen gis i oppdrag å utforme en standard medlemsavtale for medlemmer av væreringen. Denne må være klar seinest 1. august 2012

Standard salgskontrakt mellom væreringer og kjøper

Vedtak:

Avlssjefen gis i oppdrag å utforme en standard salgskontrakt for salg av værere fra væreringene. Denne må være klar seinest 1. august 2012.

Eierskap til avlsmaterialet ved eksport

Sven Reiersen ber om at Avlsrådet behandler følgende problemstilling.

"NSG bør vurdere å sikre eigarskap til NKS avlsmateriale. Nå kan "alle" hevde eigarskap til NKS populasjonen."

Styret i NSG har vedtatt at vi ikke skal satse på eksport. Er det da riktig å legge hindringer i vegen for andre som ønsker å prøve seg på eksport?

Vedtak:

Saken utsettes

Sak 40/2011 Eventuelt

Ingen saker.